

STATSFORVALTER - INNSIGELSE TIL LANDSKAPSVIRKNING OG ESTETIKK

Nasjonal PlanID:
Ringsaker kommune: 2019060936
Gjøvik kommune: 05020437

Prosjekt nr.:	113201
Oppdragsgiver:	Nye Veier
Dokumentnummer:	NV34E6MR-PLA-NOT-0010

Revisjonsoversikt

Revisjon	Dato	Utarbeidet av	Kontrollert av	Godkjent av
00	31.03.25	SSFR	ELFN	ESKA/ COWI
01	14.11.25	ELFN	CAFN	ESKA/ COWI

Endringsoversikt

Revisjon	Endringsbeskrivelse
00	Tilleggsnotat oversendt innsigelsesmyndighet og planmyndighet
01	Justert etter tilbakemelding fra innsigelsesmyndighet/planmyndighet

Innhold

Forord	4
1 Prosess	5
1.1 Innsigelsen	5
2 Kunnskapsgrunnlaget og vurderinger	7
2.1 Hvilke overordnede valg er tatt i prosjektet med hensyn til landskap og estetikk? .7	
2.2 Bestemmelser i planforslaget.....	8
2.3 Hvordan møte innsigelsen?	8
3 Anbefaling	9

Forord

E6 Moelv – Roterud ble sendt på høring og offentlig ettersyn 28. juni 2024, etter å ha blitt 1. gangsbehandlet i Ringsaker og Gjøvik kommuner, med høringsfrist 19. september 2024.

Statsforvalteren Innlandet, Innlandet Fylkeskommune og Statens vegvesen fremmet innsigelser til planforslaget i høringen. I tillegg kom det inn mange merknader fra privatpersoner, lag, foreninger og næringsinteresser.

I etterkant av høringen har prosjektet, i samråd med berørte kommuner, hatt en prosess med innsigelsesmyndighetene med hensikt å komme frem til hva som skal til for å løse innsigelsene. Som en del av prosessen har det blitt gjennomført dialogmøter med de aktuelle partene.

Hensikten med notatet er å:

- tydeliggjøre hvordan planforslaget har ivaretatt temaet
- belyse informasjon som er etterspurt i innsigelsen og gjennom dialogmøtene
- ved behov foreslå endringer i planforslaget for å imøtekomme innsigelsen

Mottaker av notatet er den/de myndighetene som har fremmet innsigelsen til det temaet som er omtalt i notatet, samt berørte kommuner.

Etter at første versjon av dette notatet ble oversendt myndighetene har Statsforvalteren i Innlandet gitt tilbakemeldinger på tilleggsnotatet, og vurdert om innsigelsen er løst basert på anbefalingen i notatet.

1 Prosess

1.1 Innsigelsen

Statsforvalter har fremmet innsigelse til tema landskapsvirkning og estetikk, med følgende henvisning:

Det er laget en estetisk strategiplan. Denne er overordnet og inneholder få konkrete detaljer og estetikk er heller ikke sikret i reguleringsbestemmelsene. Det er i bestemmelsene satt krav om at det skal utarbeides en estetisk prosjektplan, men denne vil ikke være mulig å medvirke til. Fagrapport landkonstruksjoner viser kantete betongkonstruksjoner og rekkverk hvor hensyn til stedstilpassing og estetikk ikke er kommentert i særlig grad.

Linjeføring er særlig viktig for å ivareta hensynet til landskap. Både alternativ 1 og 2 legger opp til at kurvatur i kryss mellom rv4 og E6 skal tas på land istedenfor at deler av kurve tas på bru. Dette fører til vesentlig større terrenginngrep med store skjæringer/fyllinger. Særlig alternativ 1 beslaglegger mye dyrka mark som er en viktig del av kulturlandskapet langs Mjøsa. Utfylling i Møkkvika i alternativ 2 er et betydelig inngrep som vil endre landskapsbildet på Moelvsida, med virkninger for Mjøsa som landskapsrom.

Reguleringsplanen skal gi grunnlag for å bygge veien uten videre byggesaksbehandling. Hensyn til estetisk utforming av omgivelsene er ikke sikret i planbestemmelser og kart. Dette er et viktig hensyn vektlagt i formålsparagraf i plan- og bygningsloven § 1-1 og vi forventer at planbestemmelsene må sikre estetiske krav. Det er hjemmel for å stille slike krav etter pbl § 12-7. Dette må utredes nærmere før vedtak av plan, og må blant annet omfatte linjeføring, utforming av konstruksjoner, materialbruk i tekniske installasjoner, utforming av fyllinger og veiskjæringer og kryssinga av vassdrag.

Utbygging av firefelts motorvei gir store virkninger både nært og fjernt. Det må sikres at utbyggingen skjer på en måte som er stedstilpasset både natur- og kulturlandskap og til tettstedene den passerer igjennom.

Statsforvalteren fremmer med dette **innsigelse** til at hensyn til estetikk og landskap ikke er tilstrekkelig sikret i planforslaget. Innsigelsen er begrunnet i Rundskriv T-2/16 Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet – klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis punkt 3.11 Strandsone langs sjø og vassdrag og 3.9 Kulturhistoriske verdier og naturmangfoldverdier knyttet til landskap:

- Landskap der de samlede kulturhistoriske verdiene og naturmangfoldverdiene vurderes å utgjøre en miljøverdi av nasjonal eller vesentlig regional interesse
- Ikke har tatt særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser (jf. plan- og bygningsloven § 1-8, første ledd) langs vassdrag.

Innsigelse knyttet til utfylling ved Moelv for alternativ 2 er omtalt i eget notat (Innsigelse til utfylling ved Moelv for alternativ 2).

1.1.1 Hvordan vi forstår innsigelsen

Vi forstår innsigelsen som todelt:

- Manglende tydeliggjøring/ beskrivelse av hvordan landskapshensyn har vært en sentral del i prosjektutformingen
- Manglende trygghet i bestemmelsene om hvordan estetiske hensyn skal sikres i videre prosjektutførelse.

1.1.2 Tilbakemelding på anbefaling gitt i dette notatet

Versjon 00 av dette notatet ble oversendt til Statsforvalter. Med bakgrunn i den versjonen har myndigheten kommet med tilbakemelding på vurdering av innsigelsen. I tilbakemelding fra Statsforvalteren i Innlandet på tilleggsnotatet står det følgende:

«Konklusjon: Vi ber om å få oversendt revidert estetisk strategiplan til gjennomsyn for endelig avklaring av vår innsigelse.»

Estetisk strategiplan er oversendt Statsforvalter for nærmere avklaring. Det forventes nærmere tilbakemelding på hvorvidt innsigelsen til tilleggsnotat Landskapshensyn og estetikk er løst gjennom revidert versjon av Estetisk strategiplan.

2 Kunnskapsgrunnlaget og vurderinger

2.1 Hvilke overordnede valg er tatt i prosjektet med hensyn til landskap og estetikk?

Gjennom estetisk strategiplan, alternativsvurdering og planbeskrivelse er det beskrevet noen av de overordnede valgene som er tatt i prosjektet. Landskaphensyn har hele tiden vært en del av vurderingene. Konsekvensutredning (KU) Landskap har spesifisert Mjøsa som det viktigste landskapsrommet.

Estetisk veileder for Nye Veier (Nye Veier AS, 2022) er et av de grunnleggende dokumentene i Nye Veier sin miljøstrategi. Formålet med veilederen er å bidra til estetisk kvalitet i Nye Veiers prosjektet. Det skal i henhold til veilederen bli utarbeidet en estetisk strategiplan i prosjektutviklings- og planfasen, og i prosjekterings- og byggefasen skal det utarbeides en estetisk prosjektplan.

Det er gjort en rekke tiltak for landskapstilpasning i planarbeidet og i reguleringsplanforslaget for å ivareta landskapskvaliteter. Blant annet er bruk av vegetasjon og terrengforming vesentlige grep for å tilpasse de nye veiltiltakene i landskapet, dette kommer særlig til uttrykk ved kryssløsningene. For å tilbakeføre landskapsmessige kvaliteter ved utfylling i strandsonen, legges det opp til reetablering av kantsoner mellom veikropp og Mjøsa og revegetering i fyllingene.

Noen eksempler på grep som er tatt for å bedre landskaphensynet:

- Redusert hastigheten fra 110 km/t til 100 km/t. Tidligere (ved planprogram fra 2019) var det 110 km/t fartsgrense. Høyere fart betyr strammere linjeføring og mindre muligheter for tilpassing til landskap og viktige arealer. Redusert hastighet gir bedre tilpasning til omgivelsene/gjenbruk.
- Terrassert løsning langs Eriksrudvegen, gjenbraker deler av E6.
- Uttak av masser i Skulhusberget, alternativ 2, gjør at en unngår store fjellskjæringer, men kan tilpasse seg omkringliggende terreng. Bestemmelser om tilbakeføring og terrengtilpasninger.
- Søkt (og godkjent) fravik på E6 x rv.4-krysset for 80 km/t, gir mulighet for å redusere fotavtrykket og dermed synliggjøring i landskapet.
- Beholdt eksisterende Mjøsbru gjør kryssområdet E6 x rv.4 (i begge alternativer) mindre dominerende, da en unngår å måtte finne løsninger for å lede gang- og sykkeltrafikk og saktegående trafikk bort fra E6 (reduserer lesbarheten).
- Reduksjon av fylling i Mjøsa kontra kommunedelplanen (KDP), ref. Mjøsa som viktig landskapsrom.
- Kryssløsninger på land bedrer samfunnsnyttene, og det er også utfordrende grunnforhold i Mjøsa. Kryss i Mjøsa vil fort bli enda mer synlig i landskapet. Kryss på land lar seg lettere blende inn med landskapstilpasninger og beplantning.
- Sikre kulturmiljø: Det er sikret bevaring kulturmiljø (H570) blant annet ved Svennes og Biri verk, i tråd med kommunedelplanen (KDP), ved at utvidelse av E6 er gjort mot vest.
- Sikre viktig naturmiljø: Linjeføring er lagt slik at Svennesvollene naturreservat ikke blir berørt. Det er også regulert inn støyskjerm mot naturreservatet.
- Fagrapport landkonstruksjoner tar ikke opp i seg den estetiske utformingen, men kun plassering og størrelse på konstruksjonen sett fra et teknisk perspektiv.

Utvidelse av eksisterende E6 er i hovedsak lagt mot vest for å unngå utfylling i Mjøsa. Utfylling i Mjøsa er problematisk for flere områder;

- Naturmangfold og naturressurser: Mjøsa er en drikkevannskilde.
- Geotekniske forhold: Det er utfordrende områder i Mjøsa.
- Anleggsgjennomføring: Utfylling krever mudring og håndtering/bruk av muddermasser er utfordrende.

Alternativsvurderingen beskriver de alternative linjene som er vurdert i prosjektet.

2.2 Bestemmelser i planforslaget

- Bestemmelsene viser til estetisk strategiplan, og at prinsippene i denne skal videreføres ved utarbeidelse av estetisk prosjektplan (rekkefølgekrav).
- Nye Veier er godkjenningmyndighet for estetisk prosjektplan.

I forbindelse med reguleringsplanarbeidet har viktige føringer gitt i estetisk strategiplan blitt sikret i bestemmelsene:

2.1.2 Strandsone rundt Mjøsa, elver og bekker

Strandsonen rundt Mjøsa skal tilbakeføres og utformes med en naturlig strandsone og revegeteres. Det skal bevares så mye kantvegetasjon som mulig, spesielt mot vann og vassdrag. Kantsoner langs bekker og elver skal revegeteres og terreng skal tilbakeføres slik at utformingen tilpasses omkringliggende kantsoner.

2.5.2 Naturmiljø:

Terrenget skal ha en utforming som er tilpasset omgivelsene, med myke overganger til naturlig terreng.

Bestemmelser som gjelder spesielt for Gjøvik kommune:

4.3.2 Bevaring naturmiljø

Innenfor H560_2 (geologisk forekomst ved Kremmerodden) skal det ved arbeider i fjellet tas hensyn til den viktige geologiske forekomsten, slik at det også etter arbeidene skal være mulig å se geologien i skjæringen.

5.1 Midlertidig bygge- og anleggsområder:

Senest 1,5 år etter at anlegget er tatt i bruk, skal områdene være satt i stand i tråd med underliggende formål. Ved inngrep i strandsonen skal områdene tilbakeføres og utformes iht. bestemmelse §2.1.2.

6.1.11 Estetisk prosjektplan:

Før anleggsarbeidene igangsettes skal det utarbeides en estetisk prosjektplan jf. bestemmelse §2.1.1. som oppfølging av prosjektets estetiske strategiplan.

2.3 Hvordan møte innsigelsen?

For å imøtekomme innsigelsen foreslås det at følgende endringer gjøres:

- Estetisk strategiplan kan **tydeliggjøres** med hva som anses som viktige **oppfølgingspunkter** for å sikre estetikken i prosjektet.

- Vi ser at det kan være ryddig med oppfølgingspunkter til videre arbeid i estetisk prosjektplan under hvert kapittel.
- Omtale enkelte fokusområder med prinsippskisser og beskrivelser, også slik at kommunene har større forutsigbarhet for fremtidig anlegg.
- Fokusområder kan være Biri Bruk, kryssområde i Biri, fylling med turstier i Moelv alternativ 2 m fl.
- Revidere bestemmelser, se punkt 3. Rød tekst er ny/omformulert tekst.
- Utforming av konstruksjoner vil omtales med prinsippskisser i estetisk strategiplan.
- Tydeliggjøre prinsippskisser for fyllinger og skjæringer, samt kryssing av vassdrag, i estetisk strategiplan.
- Gis klarere føringer for materialbruk i estetisk strategiplan.

3 Anbefaling

Planforslaget vil innarbeide følgende endringer, for å imøtekomme innsigelsen knyttet til tema landskapsvirkning og estetikk:

- Estetisk strategiplan oppdateres med **prinsippskisser** og mer omfattende beskrivelser for fokusområder og tydeliggjøres med egne hovedpunkter om hva som skal sikres i oppfølgingsfasen.
- Estetisk strategiplan gjøres **juridisk bindende** ved henvisning i bestemmelser.
- Tydeliggjøre bestemmelsene, blant annet ved å legge til formulering om naturlig utforming;

§ 2.1 Grad av utnytting, utforming, herunder estetiske krav, og bruk av arealer (pbl. § 12-7 nr. 1)

§ 2.1.1 *Estetikk, landskapsutforming og terrengbehandling*

a) **Naturlig utforming skal legges til grunn for all terrengforming. Både det ferdige samferdselsanlegget, og arealer som har vært anleggsområder, skal så langt som mulig fremstå som en integrert del av landskapet når samferdselsanlegget er ferdigstilt. Terrengforming internt i anlegget og overganger mot tilstøtende terreng skal fremstå som naturlige. Alle arealer utenfor veiareal med teknisk anlegg skal arronderes og tilrettelegges for naturlig revegetering eller reetablering ved såing.**

b) **Estetisk strategiplan (COWI AS xx.xx.25), er veiledende for utforming av estetisk prosjektplan, og derav samferdselsanlegget.**

c) **Estetisk prosjektplan (jf. rekkefølgebestemmelse 6.1.10) for prosjektet skal legges til grunn for utformingen av tiltak knyttet til utbygging av ny E6. Estetisk prosjektplan skal utarbeides av landskapsarkitekt og/eller annen relevant fagkompetanse. Estetisk prosjektplan skal sikre en god estetisk utforming av veianlegget og elementene innenfor veikorridoren, herunder terrengbehandling, kantsoner, tunneler, konstruksjoner og byggverk, støytiltak, belysning, lyssetting, møblering og utstyr.**

Rekkefølgekrav; § 6.1.10 Estetisk prosjektplan; Før anleggsarbeidene igangsettes skal det utarbeides en estetisk prosjektplan jf. bestemmelse §2.1.1. som oppfølging av prosjektets estetiske strategiplan.

Merk! Ordlyden i bestemmelsene kan justeres, dersom en ser at det er hensiktsmessig. Anbefalingen gjelder intensjonen i bestemmelsen.